

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821

Η Επανάσταση ξεκίνησε ουσιαστικά τον Φλεβάρη του 1821 στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη και ενδυναμώθηκε στην Πελοπόννησο τον επόμενο μήνα με την απελευθέρωση της Καλαμάτας (23 Μαρτίου) και την Προκήρυξη των επαναστατημένων Ελλήνων προς την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη ότι ξεσηκώθηκαν για την ελευθερία τους. Παρά την αποτυχία του Υψηλάντη στη Μολδοβλαχία, η σπίθα της επανάστασης άναψε για τα καλά στην Πελοπόννησο κι επεκτάθηκε σε όλο τον ελλαδικό χώρο.

Η κατάληψη της Τριπολιτσάς τον Σεπτέμβριο του 1821 παγίωσε την επανάσταση και ανέδειξε τη στρατηγική ιδιοφυΐα του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη.

Οι επιτυχίες των επαναστατημένων Ελλήνων συνεχίστηκαν στα Δερβενάκια, στη Γραβιά με τον Οδυσσέα Ανδρούτσο αλλά και στη θάλασσα, όπου διακρίθηκαν ναυμάχοι του επιπέδου ενός Κωνσταντίνου Κανάρη κι ενός Ανδρέα Μιαούλη. Η αδυναμία των Οθωμανών Τούρκων να καταστείλουν την Επανάσταση οδήγησε στην εμφάνιση των Αιγυπτίων του Ιμπραήμ, ο στρατός του οποίου αποτέλεσε τη μεγαλύτερη απειλή για την Επανάσταση σε συνδυασμό με τις εμφύλιες διαμάχες, που είχαν ξεσπάσει μεταξύ των Ελλήνων («η διχόνοια... η δολερή» που λέει και ο εθνικός μας ποιητής στον *Ύμνον εις την Ελευθερίαν*).

Η πτώση του Μεσολογγίου τον Απρίλιο του 1826 αναζωπύρωσε το κίνημα των Φιλελλήνων στην Ευρώπη και ο ελληνικός ξεσηκωμός έλαβε διεθνείς διαστάσεις. Η συνδρομή των Μεγάλων Δυνάμεων στην απελευθέρωση υπήρξε καθοριστική, ιδιαίτερα με τη Ναυμαχία του Ναβαρίνου τον Οκτώβριο του 1827.

Οι Έλληνες εξακολουθούσαν να μάχονται ηρωικά έως την τελευταία μεγάλη μάχη του αγώνα στην Πέτρα της Βοιωτίας, τον Σεπτέμβριο του 1829, στην οποία διακρίθηκε ο Δημήτριος Υψηλάντης, μια παραγνωρισμένη προσωπικότητα της Επανάστασης. Την περίοδο αυτή αναδείχθηκαν οι στρατηγικές ικανότητες του Γεωργίου Καραϊσκάκη, ιδιαίτερα στις μάχες της Αράχωβας και σε περιοχές της Αττικής.

Στο μεταξύ, η άφιξη του Ιωάννη Καποδίστρια στην Ελλάδα στις αρχές του 1828 και η αναγόρευσή του από την Εθνοσυνέλευση σε Κυβερνήτη της χώρας σηματοδότησαν την απαρχή της οικοδόμησης του νέου κράτους.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης

Γεννήθηκε «εις τα 1770, Απριλίου 3, την Δευτέρα της Λαμπρής... εις ένα βουνό, εις ένα δέντρο αποκάτω, εις την παλαιάν Μεσσηνίαν, ονομαζόμενον Ραμαβούνι», όπως αναφέρει στα Απομνημονεύματά του. Ήταν γιος του κλεφτοκαπετάνιου Κωνσταντή Κολοκοτρώνη (1747-1780) από το Λιμποβίσι Αρκαδίας και της Γεωργίτσας Κωτσάκη, κόρης προεστού από την Αλωνίσταινα Αρκαδίας. Η οικογένεια των Κολοκοτρωναίων από το 16ο αιώνα, που εμφανίζεται στο προσκήνιο της ιστορίας, βρίσκεται σε αδιάκοπο πόλεμο με τους Τούρκους. Μονάχα από το 1762 έως το 1806 70 Κολοκοτρωναίοι εξοντώθηκαν από τους κατακτητές.

Το 1780, σε ηλικία 10 ετών ο πατέρας του σκοτώθηκε από τους Τούρκους, ένα γεγονός που σημάδεψε τη ζωή του. Στα 17 του έγινε οπλαρχηγός του Λεονταρίου και στα 20 νυμφεύτηκε την κόρη του τοπικού προεστού Αικατερίνη Καρούσου. Το 1806, κατά τη διάρκεια του μεγάλου διωγμού των κλεφτών από τους κατακτητές, κατόρθωσε να διασωθεί και να καταφύγει στη Ζάκυνθο, όπου κατατάχθηκε στον αγγλικό στρατό κι έφθασε μέχρι τον βαθμό του ταγματάρχη. Το 1818 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία και στις αρχές του 1821 αποβιβάστηκε στη Μάνη, για να λάβει μέρος στον επικείμενο Αγώνα.

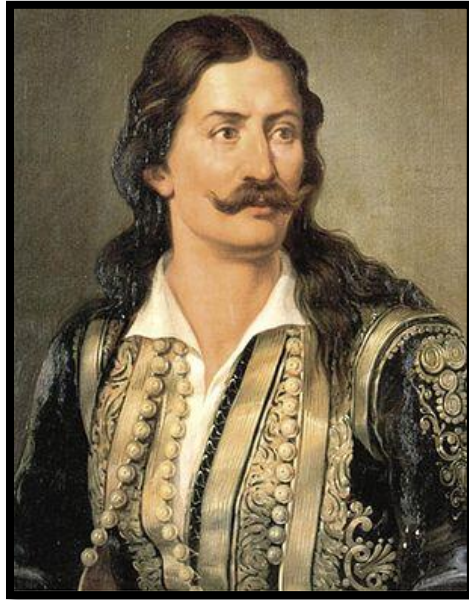
Γεώργιος Καραϊσκάκης

Ηγετική μορφή της Ελληνικής Επανάστασης, που έδρασε κυρίως στη Ρούμελη (Στερεά Ελλάδα).

Ο Γεώργιος Καραϊσκάκης γεννήθηκε στις 23 Ιανουαρίου του 1780 (ή 1782) στο Μαυρομάτι Καρδίτσας και ήταν καρπός της σχέσης του αρματολού Δημήτρη Καραϊσκού και της μοναχής Ζωής Ντιμισκή, αδελφής του κλέφτη Κώστα Ντιμισκή και εξαδέλφης του οπλαρχηγού Γώγου Μπακόλα. Μεγάλωσε με τους θετούς γονείς του, μια οικογένεια Σαρακατσάνων, αφού η μητέρα του τον εγκατέλειψε μη αντέχοντας τον διασυρμό μιας παράνομης σχέσης και πέθανε, όταν εκείνος ήταν οκτώ ετών. Από τη μητέρα του, ο «γιος της καλογριάς» κληρονόμησε τον ανυπότακτο χαρακτήρα του.

Αθανάσιος Διάκος

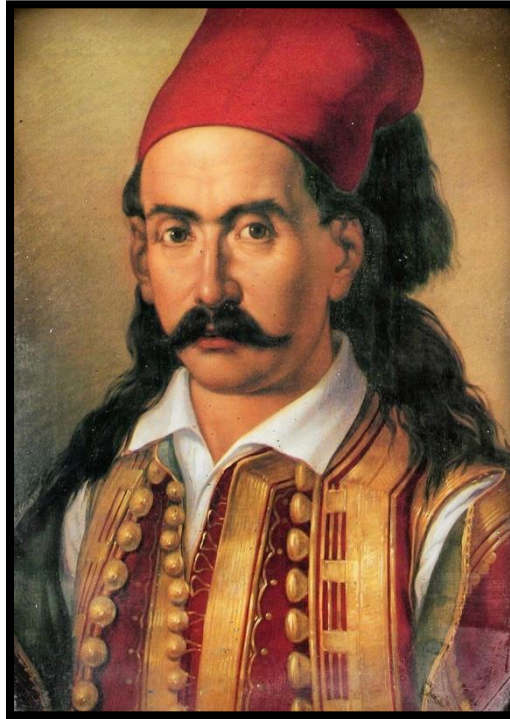

Από τους πρωτεργάτες του εθνικού ξεσηκωμού στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα και ήρωας της μάχης της Αλαμάνας. Γεννήθηκε το 1788 στην Αρτοτίνα της Φωκίδας. Το πραγματικό του όνομα ήταν Αθανάσιος Γραμματικός.

Ο πατέρας του, Νικόλαος Γραμματικός, γνωστός στην περιοχή με το παρατσούκλι «ψυχογιός», μη μπορώντας να αντέξει τα βάρη της πολυμελούς οικογένειάς του, τον έστειλε δόκιμο μοναχό στο κοντινό μοναστήρι του Αγίου Ιωάννου Προδρόμου σε ηλικία 12 ετών. Πέντε χρόνια αργότερα χειροτονήθηκε διάκονος, αλλά γρήγορα εγκατέλειψε την καλογερική, όταν σκότωσε έναν Τούρκο αγά, επειδή, σύμφωνα με κάποια παράδοση του είχε θίξει τον ανδρισμό του θαμπωμένος από την ομορφιά του.

Ο νεαρός Αθανάσιος εντάχθηκε ως πρωτοπαλίκαραο στο σώμα του οπλαρχηγού Γούλα Σκαλτσά, συνεχίζοντας την οικογενειακή παράδοση, καθώς ο παππούς και ο θείος του είχαν διατελέσει κλέφτες. Τότε έλαβε και το προσωνύμιο «Διάκος» με το οποίο έγινε γνωστός και έμεινε στην ιστορία.

Μάρκος Μπότσαρης

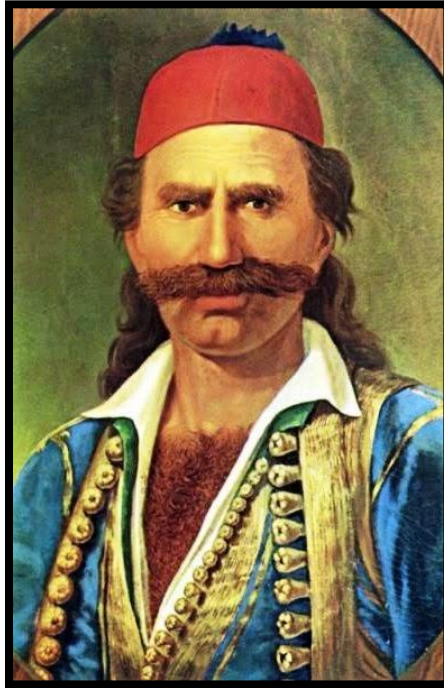

Ήρωας της Ελληνικής Επανάστασης από το Σούλι. Έδρασε κυρίως στη Δυτική Στερεά Ελλάδα και χαρακτηρίζεται από τους ιστορικούς ως μία από τις πιο αγνές μορφές του Αγώνα.

Ο Μάρκος Μπότσαρης γεννήθηκε στο Σούλι το 1790 και ήταν ο δευτερότοκος γιος του Κίτσου Μπότσαρη (1754-1813), ηγετικής μορφής της φάρας των Μποτσαραίων. Μετά την κατάληψη του Σουλίου από τον Αλή Πασά το 1803 και τις διώξεις των Σουλιωτών, που ακολούθησαν, κατέφυγε με τον πατέρα του και άλλους συμπατριώτες του πρώτα στην Πάργα και στη συνέχεια στην Κέρκυρα. Εκεί εντάχθηκε στο «Αλβανικό Σύνταγμα», που είχαν συγκροτήσει οι Γάλλοι, κι έφθασε μέχρι το βαθμό του εκατόνταρχου.

Παρά την περιορισμένη του μόρφωση συνέγραψε το 1809 το «Λεξικό της Ρομαϊκοίς και Αρβανιτικοίς Απλής», δηλαδή ένα ελληνο-αλβανικό λεξικό, το πρωτότυπο του οποίου βρίσκεται στη Βιβλιοθήκη των Παρισίων (το 1980 εκδόθηκε στην Αθήνα από τον Τίτο Γιοχάλα). Το 1810 πήρε διαζύγιο από την πρώτη του γυναίκα λόγω απιστίας και παντρεύτηκε για δεύτερη φορά τη Χρυσούλα Καλογήρου, κόρη του αρματολού της Πρέβεζας Χρηστάκη Καλογήρου, η οποία του χάρισε δύο παιδιά, τον Δημήτριο Μπότσαρη (1814-1871), στρατιωτικό και πολιτικό και την Κατερίνα-Ρόζα Μπότσαρη (1820-1872), καλλονή της εποχής της, η οποία διετέλεσε κυρία επί των τιμών της βασίλισσας Αμαλίας.

Οδυσσέας Ανδρούτσος

Από τους επιφανέστερους στρατιωτικούς ηγέτες της Επανάστασης του '21. Έπεσε θύμα των εμφύλιων διαμαχών κατά τη διάρκεια του Αγώνα και σκοτώθηκε από χέρι ελληνικό.

Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος γεννήθηκε στην Ιθάκη το 1788 και ήταν ο μονάκριβος γιος του ξακουστού Αρβανίτη αρματολού της Ρούμελης Αντρέα Βερούση ή Καπετάν Ανδρούτσου και της Ακριβής Τσαρλαμπά, κόρης προεστού της Πρέβεζας. Στο νησί του Οδυσσέα είχε καταφύγει η μητέρα του, για να γλιτώσει από την καταδίωξη των Τούρκων, επειδή ο πατέρας του είχε ακολουθήσει τον θαλασσομάχο Λάμπρο Κατσώνη στις ανά το Αιγαίο περιπέτειές του. Εκεί βαφτίστηκε το 1792 από τη γυναίκα του Κατσώνη Μαρουδιά, η οποία για τον ίδιο λόγο είχε ζητήσει κι αυτή άσυλο στο νησί. Προς τιμή του ομηρικού ήρωα του δόθηκε το όνομα Οδυσσέας. Ωστόσο, ο ίδιος πατρίδα του θεωρούσε την πατρίδα του πατέρα του, τις Λιβανάτες της Λοκρίδας.

Όταν ο Αλή Πασάς έμαθε πως ο φίλος του καπετάν Ανδρούτσος, που εν τω μεταξύ είχε αποκεφαλιστεί από τους Τούρκους το 1797, άφησε γιο, τον πήρε κοντά του στην αυλή του στα Γιάννενα, που αποτελούσε τότε σπουδαίο στρατιωτικό σχολείο, στο οποίο μαθήτευσαν αρκετοί Έλληνες αγωνιστές του '21. Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον μεγάλωσε ο μικρός Οδυσσέας. Εκεί έμαθε τα πρώτα γράμματα και να μιλάει ιταλικά και αρβανίτικα. Η σωματική του δύναμη ήταν παροιμιώδης και διηγούνται

αναρίθμητα κατορθώματά του. Κάποιος βιογράφος του γράφει, ότι «επήδα ως έλαφος, έτρεχεν ως ίππος και ίππευεν ως Κένταυρος».

Μαντώ Μαυρογένους

Εξέχουσα μορφή της Ελληνικής Επανάστασης, μία από τις ελάχιστες γυναίκες που διακρίθηκαν στον Αγώνα. Οι πληροφορίες για τη ζωή και τη δράση της αντλούνται κυρίως από ξένους συγγραφείς, τους οποίους φαίνεται ότι είχε σαγηνεύσει με την προσωπικότητα και την ομορφιά της και όχι από τους σύγχρονους της Έλληνες ιστορικούς και απομνημονευματογράφους, οι οποίοι αποσιώπησαν ή υποτίμησαν την προσφορά της στον Αγώνα.

Η Μαντώ (Μαγδαληνή το βαπτιστικό της όνομα) Μαυρογένους γεννήθηκε το 1796 ή το 1797 στην Τεργέστη, όπου ο πατέρας της Νικόλαος Μαυρογένης, γόνος της ονομαστής φαναριώτικης οικογένειας των Μαυρογένηδων με καταγωγή από τις Κυκλάδες, ασχολούνταν με το εμπόριο. Η μητέρα της Ζαχαράτη Χατζή Μπατή, γεννημένη στη Μύκονο αλλά με καταγωγή από τη Σπάρτη, ήταν πολύγλωσση και κρατούσε τα κατάστιχα των εμπορικών δραστηριοτήτων του άνδρα της. Σύμφωνα με τον Γάλλο φιλέλληνα στρατιωτικό και συγγραφέα Μαξίμ Ρεμπό (1760-1842) η Μαντώ γνώριζε γαλλικά και ιταλικά. Ήταν προικισμένη μ' ένα γλυκύτατο χαρακτήρα, αλλά «όταν μιλάει για την ελευθερία της πατρίδας της, φλογίζεται, η συζήτηση ζωντανεύει και τα λόγια της κυλάνε με μια φυσική ευγλωττία που σου κρατούν την ανάσα».

Με την έναρξη της Επανάστασης η Μαντώ Μαυρογένους από την Τήνο, όπου διέμενε μετά τον θάνατο του πατέρα της το 1818, έσπευσε στη Μύκονο (29 Δεκεμβρίου 1821) και πρωτοστάτησε στην εξέγερση των κατοίκων του νησιού. Διέθεσε μεγάλα χρηματικά ποσά για τον εξοπλισμό και την επάνδρωση μυκονιάτικων πλοίων και κατά τις πληροφορίες ξένων, κυρίως, περιηγητών έλαβε μέρος σε επιχειρήσεις εναντίον των Τούρκων στην Κάρυστο, στο Πήλιο και τη Φθιώτιδα (1823).

Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα

Η Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα, μαζί με την Μαντώ Μαυρογένους, ήταν οι δύο κορυφαίες γυναικείες μορφές της Ελληνικής Επανάστασης.

Κόρη του Υδραίου πλοίαρχου Σταυριανού Πινότση και της επίσης Υδραίας Σκεύως Κοκκίνη, που καταγόταν από οικογένεια εφοπλιστών, γεννήθηκε στις 11 Μαΐου 1771 στις φυλακές της Κωνσταντινούπολης, όπου ο πατέρας της κρατούνταν για συμμετοχή στα Ορλοφικά. Στα 17 της παντρεύτηκε τον Σπετσιώτη πλοίαρχο Δημήτριο Γιάννουζα, από τον οποίο ονομαζόταν και Δημητράκαινα. Το 1797 ο σύζυγός της σκοτώθηκε σε συμπλοκή με Αλγερινούς πειρατές και η Λασκαρίνα σε ηλικία 26 ετών έμεινε χήρα με τρία παιδιά, τον Ιωάννη, τον Γεώργιο και τη Μαρία.

Το 1801 παντρεύτηκε σε δεύτερο γάμο τον Σπετσιώτη караβοκύρη Δημήτριο Μπούμπουλη και έγινε έκτοτε γνωστή ως Μπουμπουλίνα (η γυναίκα του Μπούμπουλη). Και ο δεύτερος σύζυγός της σκοτώθηκε σε σύγκρουση με Αλγερινούς πειρατές το 1811 μεταξύ Μάλτας και Ισπανίας. Μαζί του απέκτησε τρία παιδιά, την Ελένη, τη Σκεύω και τον Νικόλαο.

Με την περιουσία του συζύγου της, που ξεπερνούσε τα 300.000 τάλιρα, η Μπουμπουλίνα ασχολήθηκε με τα ναυτιλιακά κι έγινε μέτοχος σε διάφορα σπετσιώτικα πλοία. Όμως το 1816 οι Οθωμανοί επιχείρησαν να κατάσχουν την περιουσία της, επειδή τα πλοία του συζύγου της μετείχαν υπό ρωσική σημαία στον Ρωσοτουρκικό Πόλεμο του 1806. Με τη μεσολάβηση του Ρώσου πρεσβευτή στην Κωνσταντινούπολη Στρογκάνωφ και της μητέρας του Σουλτάνου Βαλιντέ κατόρθωσε να διασώσει την περιουσία της.

Ανδρέας Μιαούλης

Ναύαρχος του ελληνικού στόλου κατά την Επανάσταση του 1821.

Ο τόπος της γέννησής του δεν είναι επακριβώς γνωστός. Ορισμένοι βιογράφοι του υποστηρίζουν ότι γεννήθηκε στις 20 Μαΐου του 1769 στα Φύλλα της Εύβοιας, απ' όπου η οικογένειά του μετοίκησε στην Ύδρα, ενώ άλλοι στο νησί του Αργοσαρωνικού.

Το πραγματικό του επίθετο ήταν Βώκος ή Μπώκος. Για το παρωνύμιο Μιαούλης υπάρχουν δύο εκδοχές: η μία ότι του το «κόλλησαν» οι ναύτες του, όταν τους έδινε τη διαταγή «Μία ούλοι!», για να κωπηλατούν συγχρόνως. Η δεύτερη, από ένα τουρκικό μπρίκι, που αγόρασε, με την ονομασία «Μιαούλ». Ο Μιαούλης ήταν σχεδόν αγράμματος, εν τούτοις υπερείχε σε ευφυΐα και ναυτική τέχνη. Είχε ανεπτυγμένη την αίσθηση του καθήκοντος μέχρι υπερβολής, που πολλές φορές έφθανε στα όρια της σκληρότητας για τους υφισταμένους του.

Από τα εφηβικά του χρόνια ασχολήθηκε με τις ναυτιλιακές επιχειρήσεις. Για την ακρίβεια ήταν ένας από τους πιο ονομαστούς κουρσάρους της Ανατολικής Μεσογείου. Έκανε σεβαστή περιουσία κατά τη διάρκεια των Ναπολεόντειων Πολέμων, όταν έσπαγε τον ναυτικό αποκλεισμό των Άγγλων υπό τον ναύαρχο Νέλσον και ανεφοδίαζε τις ισπανικές πόλεις. Το 1816 ο Ανδρέας Μιαούλης παρέδωσε τις ναυτιλιακές επιχειρήσεις στον γιο του Δημήτριο και ο ίδιος ασχολήθηκε με το εμπόριο.